



Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət Nazirliyi



F. Köçərli adına
Respublika Uşaq Kitabxanası



Yoxsulluğa birlikdə son qoyaq!

Beynəlxalq Yoxsulluqla Mübarizə Günü ilə bağlı mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı-2019

Tərtibçilər:

**Nərgiz Məcidova
Sevil  hm dova**

Redaktor:

Könül Ağazadə

** xtisas redaktoru v 
buraxılışa məsul:**

 hla Qəmbərova
 m kdar mədəniyyət işçisi

Yoxsulluğa birlikdə son qoyaq!: 17 oktyabr Beynəlxalq Yoxsulluqla Mübarizə G n  münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin  h r, qəsəbə, kənd kitabxana filialları  c n hazırlanmış metodik vəsait / Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, F.Köçərli ad.Respublika Uşaq Kitabxanası; t rt.ed. N. Məcidova; S. Əhmədova, ixt.red. v  burax. məsul  . Qəmbərova; red. K. Ağazadə. - Bakı: F. Köçərli ad. Respublika Uşaq Kitabxanası, 2019. – 27 s.

Tərtibçidən

Yoxsulluq problemi dünyanın istənilən bölgəsində yaşayan insanlar arasında hər zaman mövcud olmuşdur. Bu gün dünyanın bir çox dövlətləri var ki, onlarda hələdə yoxsulluq ümumölkə problemi olaraq qalmaqdadır. Bir sıra beynəlxalq təşkilatlar təşkil etdiyi humanitar yardım kampaniyalarının həyata keçirilməsi ilə məşğul olur, onların ümumi vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına xidmət edən qərarlar qəbul edilir. 1992-ci ildən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı onlar üçün ayrıca bir tarixi də qərarlaşdırıb yoxsulluqla mübarizə günü kimi qeyd edir. Bu gününün qeyd edilməsində məqsəd bütün bəşəriyyəti bu problemlə mübarizəyə səsləmək üçündür. Əqidəsindən və sosial mənşəyindən asılı olmayaraq ən müxtəlif təbəqələrdən olan adamlar bu gün öz mövqelərinin dəyişmədiyini və kasıblarla həmrəylik nümayiş etdirmək istədiklərini bildirmək üçün harda olsalarda bu günü bir yerə toplaşırlar.

Təqdim edilən bu vəsait 17 oktyabr Beynəlxalq Yoxsulluqla Mübarizə Günü keçirilməsinə həsr edilib. Vəsait bir neçə hissədən ibarət olub. Girişdə bu günün yaranma tarixi haqqında bəzi məlumatlar əldə edə bilərsiniz. Tədbirlər bölməsində sərgilər, film nümayişi, yoxsulluq haqqında deyilmiş fikirlər, slaydlar verilmişdir. Sonda isə bu tarixlə bağlı dərc edilmiş ədəbiyyat siyahısı ilə tanış ola bilərsiniz. Vəsait mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları, məktəb və orta ixtisas məktəb kitabxanaları üçün hazırlanmışdır.

Giriş

1992-ci ildə BMT-nin Baş Assambleyası tərəfindən qəbul edilən oktyabrın 17-si Beynəlxalq Yoxsulluğun Aradan Qaldırılması Günü elan etmək barədə qətnaməsi yoxsulluğa qarşı milli, regional və beynəlmiləl səviyyələrdə mübarizə səylərini birləşdirmək məqsədi daşıyır. Onun qeyd edilməsi bütün ölkələrdə yoxsulluq və kasıblığın aradan qaldırılması uğrunda mübarizənin zəruriliyi barədə məlumatlılığın artırılmasına xidmət edir. Həmin gün yoxsulluq içində yaşayanların ağır vəziyyətinə xüsusi diqqət ayrılır və onların problemləri hamıya çatdırılır.

Tarixi 17 oktyabrdan başlayan Beynəlxalq Aclığın Aradan Qaldırılması – Ümumdünya Yoxsulluqla mübarizə gününün qeyd edilməsi 1987-ci illə bağlıdır. 23 il əvvəl oktyabr ayının 17-də yüz minə yaxın insan 1948-ci ildə İnsan Haqları Haqqında Ümumi Deklarasiyanın imzalandığı Parisin Trokadero meydanına toplaşmışlar. Məqsəd bütün dünyadakı yoxsullara, aclıqdan əziyyət çəkən insanlara diqqət çəkməkdən ibarət idi. 1992-ci il 22 dekabr tarixində isə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 17 oktyabr tarixini Yoxsulluqla Mübarizə Günü kimi elan etdi və bütün bəşəriyyəti bu problemlə mübarizəyə səsləmiş oldu.

Hal-hazırda bütün dünyada milyonlarla insan yoxsulluqdan, aclıqdan əziyyət çəkir. Statistik məlumatlara əsasən, dünyada hər 1 dəqiqədə 1 kasıb ana doğuş zamanı həyatını itirir; yoxsulluq üzündən hər 3 saniyədə 1 körpə məhv olur; hər gün 50 min insan qarşısı alına biləcək xəstəliklərdən dünyasını dəyişir; hər il 11 milyon uşaq 5 yaşa tamam olmadan vəfat edir; 1,1 milyard adam gündə 1 dollardan az vəsaitlə dolanmaq məcburiyyətindədir; 1,2 milyard insan içməyə su tapmır və nəhayət hər gecə 1 milyard insan ac yatır və ya ac olduğu üçün yata bilmir...

Dünyada bu qədər aclıq, yoxsulluq olmasının əsas səbəblərindən biri israfın global səviyyədə artmasıdır. İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının məlumatlarına görə, dünyada istehlak üçün istehsal edilən hər 3 qidadan biri yeyilmədən zibilliyə atılır. Dünya səviyyəsində israf edilən qida miqdarı isə ildə 1.3 milyard tondur. Dünya Bankının hesabatlarına görə, inkişaf etmiş ölkələrin zibilliklərinə atılan qidalar dünyada acından ölən insanların 15 mislini doyuracaq səviyyədədir. Yəni dünyada aclıq və ya qıtlıq problemi yox, sevgisizlik və laqeydlik problemi var. Yəni uşaqlar əslində acından ölmür, dəhşətli sistemin qorxunc nəticəsi olaraq həyatını itirir. Yaxşı planlama ilə israfın qarşısı alın bilər. Dünyadakı zənginliklər balanslı şəkildə bölüşdürülərək aclıq problemini həll etmək mümkün olduğu halda, bu gün aclıq “dünyanın ən böyük 10 sağlamlıq riski” siyahısında hələ də birinci yerdədir.

Bu mövzuda Fransa hökuməti başqa dövlətlərə də nümunə olacaq bir addım atıb. Buna nail olmağın isə bir yolu var: sevgi. Sevgini bilməyən bir insana şəfqəti, qoruyuculuğu, paylaşmağı və paylaşmanın verdiyi xoşbəxtliyi öyrətməyin yolu yoxdur. Başqa diyarlarda və ya qapı qonşusunun acından ölməsi onu heç maraqlandırmayacaq. Dolayısıyla dünyanın üz-üzə qaldığı bu aclıq və qıtlıq faciəsinə diqqət çəkmək istəyənlər əvvəlcə insanlara sevgini öyrətməklə işə başlamalıdırlar. Yoxsulluq bəzən hadisələrimizdə kəskin şəkildə məzəmmət olunur, bəzən də mədh olunur. Bunun səbələrini araşdıraq.

Azərbaycanda yoxsulluq proqramı

Azərbaycan Respublikası dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra 1991-ci il oktyabrın 29-da BMT-nin Baş Məclisinə və dünya dövlətlərinə müraciət edərək, BMT-yə üzv qəbul olunmasını xahiş etmişdir. Beləliklə, BMT Baş Məclisinin

1992-ci il martın 2-də keçirilən 46-cı sessiyasında Azərbaycan Respublikasının BMT-nin üzvlüyünə qəbul olunması barədə qətnamə qəbul edildi. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 20 fevral tarixli fərmanı ilə təsdiq edilən 2003-2005-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi nəticəsində isə 2005-ci ildə yoxsulluq səviyyəsi 2002-ci ildəkindən çox aşağı endi. Azərbaycanın sosial-iqtisadi tərəqqidə qazandığı nailiyyətlər əhalinin bütün təbəqələrinin vəziyyətinin yaxşılaşdırılmasına gətirib çıxartdı. Ölkəmiz, yoxsulluqla mübarizə sahəsində fəal siyasətə və uğurlu təcrübəyə malik olaraq, bu sahədə mühüm addımların atıldığı və müsbət nəticələrin əldə edildiyi ölkələrdən biri kimi çox inkişaf etdi.

Hələ 2000-ci ilin sentyabrında Nyu-Yorkda BMT-nin təşkilatçılığı, 147 ölkənin başçılığı ilə keçirilən Minilliyin sammitində Azərbaycan Respublikası adından ümummilli liderimiz Heydər Əliyev də iştirak etdi. Qəbul ediləcək bəyannamədə əksini tapan qlobal məqsədlərdən birincisi məhz ifrat yoxsulluq və aclıq içində yaşayan dünya əhalisinin sayının yarıyadək azaldılması idi. *“2003-2005-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramı”* ölkəmizdə bütün sahələrdə tərəqqi proseslərinə, habelə yoxsulluğun ildən-ilə azalması üçün qəbul edilmiş xeyirli bir dövlət proqramı oldu.

Son ildə isə bu siyasət Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən yüksək səviyyədə davam etdirildi. Qeyd olunan Dövlət Proqramının icrasına dair 2005-2013 il may ayının 12-də keçirilən illik konfransda Prezident İlham Əliyev *“Azərbaycanda heç kim yoxsulluq şəraitində yaşamamalıdır. Yoxsul insan olmamalıdır”* deyərək, bunu dövlətin qarşısında duran strateji məqsəd kimi söyləmişdir.

“2003-2005-ci illər üçün Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramı”nın başa çatması ilə əlaqədar olaraq 15 sentyabr 2008-ci il tarixdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən “2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişafı Dövlət Proqramı” təsdiq edildi. Bu proqram, habelə Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı məqsədilə təsdiqlənərək uğurla icra olunan dövlət proqramları, eləcə də digər vacib sənədlər, aparılan məqsədyönlü dövlət siyasəti respublikada uzunmüddətli sosial-iqtisadi inkişafı təmin edib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi “Yoxsulluğa qarşı mübarizədə Azərbaycan böyük uğurlara imza atıb. Demək olar ki, bu məsələlərlə məşğul olan bütün beynəlxalq təşkilatlar bunu nümunə kimi göstərir ki, ölkəmizdə yoxsulluq təxminən 50 faizdən 5,4 faizə düşüb. “2003-2017-ci illərdə Azərbaycanda 1,4 milyon daimi olmaqla, 1,9 milyon yeni iş yeri yaradılıb əmək bazarında sabitlik, işsizliyin 5 faizə enməsi təmin olunub. Bu gün ölkəmizdə yoxsul ailələr ünvanlı dövlət sosial yardım proqramı ilə əhatə olunub. 2015-ci ilin sentyabrında BMT sammitində dünyada aclığa son qoymaq, insan həyatını dəyişmək və planetimizi qorumaq üçün birgə razılaşdırılmış hədəflərdən ibarət olan yeni Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri qəbul edilib. Azərbaycan da Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə qoşularaq, bu məqsədlərin hər biri üzrə fəal siyasət həyata keçirir.

Ümumiyyətlə, ölkəmizdə dayanıqlı sosial-iqtisadi tərəqqi prosesləri, sosial firavanlığın təminatı istiqamətində atılan mühüm addımlar yoxsulluğa qarşı mübarizə sahəsində qarşıdakı dövrdə də mühüm uğurların qazanılmasına imkan verəcək.

Yaşadığımız dünyada Afrika qitəsi ümumilikdə yoxsulluğun əsas mərkəzi sayılır. Burada aclıq insanların kütləvi ölümünə, bir sıra xəstəliklərə tutulmasına, eyni zamanda fiziki qüsurlu doğumlara səbəb olur. Aşağı təbəqəyə mənsub olan yoxsullara Qərbin bir sıra inkişaf etmiş ölkələrində də rast gəlinir. Onlar gündəlik həyat tərzini təmin etmək üçün dilənçilik edir, maşın şüşələrini yuyur, kağız-karton yığmaqla məşğul olurlar.

İnsanların yoxsulluq səbəbindən həyata keçirdiyi bir sıra işlər sonra onların həyatında qara bir ləkəyə çevrilir. Bu halların olmaması üçün, onlara lazımı yardım əlini uzatmaq, ehtiyaclarını qarşılamaq üçün bir sıra hökumət orqanları və qeyri-hökumət təşkilatları fəaliyyət göstərir.

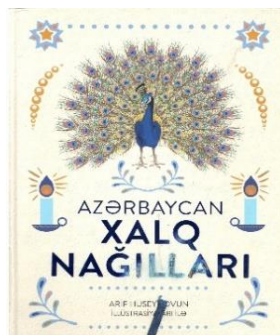
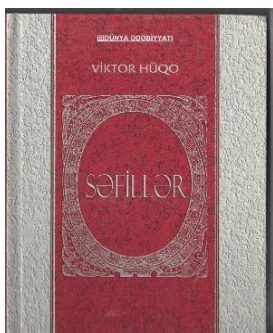
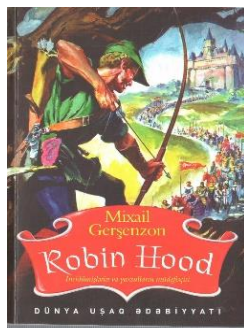
**Kitabxanada keçirilməsi nəzərdə tutulan tədbirlər:
*Oktyabrın 17-si Beynəlxalq Yoxsulluğun Aradan Qaldırılması
Günüdür***

Yoxsulluğa qarşı milli, regional və beynəlxalq səviyyədə mübarizə səylərinin birləşdirildiyi, Beynəlxalq Yoxsulluğun Aradan Qaldırılması üçün 1987-ci ilin 17 oktyabr tarixində yüz mindən çox insanın Parisdə Trokadero meydanında toplaşib imzaladığı yoxsulluq və aclıq qurbanlarının xatirəsinin yad edildiyi bu gün kitabxanada da müxtəlif təbliğat tədbirləri təşkil edilir.

Bu gündə yoxsulluğun insan hüquqlarının pozulmasının və birgə səylərlə bu hüquqların qorunmasının zəruriliyini təsdiq edən fikirlər səslənir. Oxuculara Amerikada bu günə aid açılan xatirə abidəsi haqqında danışılır. Bu haqda slayd nümayiş olunur, sərgilər təşkil edilir.

Sərgi

Kitabxanada keçirilən ən önəmli tədbirlərdən birinin sərgilər olduğunu bilirik. Beynəlxalq yoxsulluq günü çərçivəsində keçirilən sərgilərə müxtəlif başlıqlar verilə bilər. “Birgə səylərlə yoxsulluğa son qoyaq!”, “Yoxsulluq şəraitində yaşayan adamların hüquqları”, “Uşaqlar və ailələr yoxsulluğa qarşı!”, “Yoxsulluq uçurumunun aradan qaldırılması”, “Möhkəm gələcəyin qurulması: yoxsulluq və ayrı-seçkiliyin kökünü birlikdə kəsək!” və s.



Yoxsulluq, haqqında kəlamlar

Yoxsulluq sağlam cəmiyyətin muzey eksponatı olmalıdır.

İqtisadiyyat üzrə “Nobel”çi Muhammad Yunus

Ən dəhşətli yoxsulluq-cahillikdir.

Karl Veber

Ən pis yoxsulluq axmaqlıqdır.

Hz. Əli

Həyatda yoxsulluq özünə görə qəhrəmanları olan döyüş səhnələridir.

Viktor Hüqo

Mən hiss edirəm ki, insana bədbəxtlik, çətinlik, yoxsulluq, ya da dərd qəm lazımdır, yoxsa adam özünü tez unudar.

Uilyam Şekspir

Möminin beş əlaməti var: xəlvət və təklikdə olanda pəhrizkar olmaq, yoxsulluq zamanı sədəqə vermək, bəlalar müqabilində səbrlilik, qəzəblənəndə həlimlik və qorxu olmasına baxmayaraq doğruculuq.

İmam Səccad

Tənbəllik o qədər yavaş hərəkət edir ki, yoxsulluq çox keçmədən gəlib ona çatır.

Benjamin Franklin

Tənbəllik ilə ətəlat bir-birilə evləndi, iki uşaqları oldu: birinin adı yoxsulluq, digərinin adı məhrumiyyət.

Ərəb atalar sözü

Varlılığa tələsən yoxsulluğa tez düşər.

Azərbaycan atalar sözü

Yalnız qalmaq və sevilmədiyini bilmək, bir insan üçün ən böyük mənəvi yoxsulluqdur.

Tereza Ana

Yoxsul varlandıqca ağıllanar, varlı yoxsullaşdıqca sərsəmləyər.

Fin atalar sözü

Yoxsulların nifrət etdikləri bir şey varsa, o da digər yoxsullardır.

Müriəl Barberi

Zənginlik qürbətdə vətəndir, yoxsulluq vətəndə qürbət..

Həzrəti Əli

Zənginliyin olmaması hələ yoxsulluq demək deyil. Yoxsulluq – zənginliyə olan hərislikdir.

Sun Dı

Yoxsulluğun nə olduğunu bilməyən vara da çatar, varsıza da.

Türk atalar sözü

İslamda yoxsulluq və sərvət

Müqəddəs Qurani Kərimdə buyrulduğu kimi Allah sənə ehsan etdiyi kimi, sən də insanlara yaxşılıq etməlisən. Sərvət və iqtidar qarşısında ayələrdə ifadə edilən iki fərqli xasiyyəti və nəticələrini qısaca müşahidə etdikdən sonra, bunları əldə etmə qabiliyyətindən də bir az danışmaq lazımdır. Ağıla uyğun olan da budur. Çünki biz insanlar imtahan edirik.

Ümumiyyətlə, müsəlmanlar sərvət sahib olma duyğusuna ümumi nöqtəyi nəzərdən həmişə hesabı çətin veriləcək bir anlayış kimi baxmışlar. Mal-mülk sahibi olanların qazandıqlarını Allah yolunda xərcləməyini üstün tutmuşlar. Xüsusilə uzun illər İslam bayrağını daşıyan Osmanlılarda hakim olan təsəvvüf anlayışı da dünya həyatına və dünyalığa meyl etməməyə sövq etmişdir.

İmam Əli (ə) oğlu İmam Həsənə (ə) buyurur: “Oğlum, o kəs ki, yoxsulluğa düşər olar, 4 şeyə giriftar olar: yəqində zəif olar, ağılı nöqsanlı olar, dində süst olar, abır və həyası azalar”.

Yoxsulluğu mədh edən hədislər:

Həzrət Peyğəmbər(s) buyurur: “Yoxsulluq – mənim iftixarımdır”.

Həzrət Rəsuli-Əkrəm (s) buyurur: “Allahım, məni yoxsul dirilt, yoxsul öldür və məni yoxsullarla məşhur et”.

Həzrət Peyğəmbəri-Əkrəmə (s) yoxsulluqla bağlı sual verirlər və Həzrət (s) buyurur: “İlahi xəzinədən olan xəzinədir”.

Sualı ikinci dəfə təkrar edirlər və Həzrət (s) buyurur: “Allah tərəfindən olan kəramət və fəzldir”.

Üçüncü dəfə soruşan zaman buyurur: “O şeydir ki, Allah mürsəl peyğəmbərdən və Allaha haqqı olan mömindən başqasına əta etməz”.

İmam Sadiq (ə) buyurur: “Əgər möminlər ruzi istəməsəydilər, Allah onları yoxsul qərar verərdi”. Həvzəh Məlum olur ki, bir mömin, yoxsulluqdan qaçmaq üçün çalışmalı, ruzi qazanmaq üçün səy etməlidir. Özünün, yaxınlarının izzətli həyatı üçün əlindən gələni etməlidir. Amma əgər yoxsulluqdan qaça bilməsə - səbir etməli, bu imtahanı böyük İlahi lütf kimi, kəramət və fəzl kimi qəbul etməlidir. Əgər səy və çalışmaları əsirgəmirsə, yoxsulluğundan utanmamalı, əksinə – öz durumu ilə bağlı iftixar hissi keçirməlidir.

Allah Təala imtahanlarımızı asan qərar versin!

Abidə. Dünyanın bir çox ölkələrində açılan oxşar xatirə abidələri yoxsullarla həmrəylik gününün keçirildiyi məkanlara çevrilib. Xatirə abidəsinin biri də Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Mərkəzinin bağında yerləşir. BMT Katibliyinin hər il Nyu-Yorkda təşkil etdiyi təntənəli mərasim məhz bu abidənin yanında keçirilir. Ölkəmizdə aparılan yoxsulluqla mübarizə dövlətin həyata keçirdiyi sosial siyasətin əsas tərkib hissələrindən biridir. Bu məqsədlə yoxsulluğun aradan qaldırılması, regionların inkişafı və məşğulluğun artırılması sahəsində Dövlət Proqramları qəbul edilib. Həmin proqramlar nəticəsində 2 milyona yaxın iş yerləri yaradılıb. 2016-cı ildən tətbiq olunan özünüməşğulluq proqramı çərçivəsində yeni yaradılmış İşsizlikdən Sığorta Fondundan bu il özünüməşğulluq proqramının həyata keçirilməsi üçün 35 milyon manata yaxın vəsait ayrılıb. Vətəndaşların işlə təmin olunması sahəsində görülən tədbirlər nəticəsində işsizliyin səviyyəsi minimuma endirilib. Bu, həm də yoxsulluq səviyyəsinin azalması deməkdir.

17 oktyabr Beynəlxalq Aclığın Aradan Qaldırılması – Ümumdünya Yoxsulluqla Mübarizə Günüdür.

Hazırda yoxsulluq həddinin müəyyənləşdirilməsi üçün dünya təcrübəsində müxtəlif metod və yanaşmalardan istifadə olunur. Məsələn, yoxsulluğun azaldılmasına böyük vəsaitlər xərcləyən və geniş sosial proqramlar həyata keçirən ABŞ-da gəlirlərinin 13%-ni ərzağa xərcləyən ailələr yoxsul hesab edilirlər. Dünya Bankının qiymətləndirmələrinə əsasən, hazırda 1,5 milyard insan - dünya əhalisinin təxminən 20%-i, inkişaf etməkdə olan ölkələrin əhalisinin isə 25%-i beynəlxalq səviyyədə qəbul edilmiş yoxsulluq həddində yaşayır. Bankın müəyyənləşdirdiyi digər mühüm meyara görə, Şərqi Avropa və MDB ölkələrində gündəlik gəliri 4 dollardan, inkişaf etmiş ölkələrdə 14,4 dollardan az olanlar yoxsul hesab edilirlər. Bu, yoxsulluğun ölçülməsinin ən geniş yayılmış formalarından biri olan normativ metodla oxşardır. Bu metoda əsasən, minimum ehtiyacların ödənməsi üçün rəsmi təyin olunmuş həddən aşağı gəliri olanlar yoxsul sayılırlar.

Azərbaycanda əhalinin yoxsulluğunun aradan qaldırılması üçün dövlət tərəfindən mühüm addımlar atılır. Ölkə prezidentinin 2 mart 2001-ci il tarixli sərəncamı ilə “Yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə Dövlət Proqramı” qəbul edilib. Daha sonra Prezident İlham Əliyev “2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və davamlı inkişaf Dövlət Proqramı”nın təsdiq edilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb.

Azərbaycanda yoxsulluq həddini xarakterizə edən başlıca göstərici əhalinin minimum istehlak tələbatını (fizioloji minimum və maddi təminat üçün minimum büdcə) ödəmək üçün gəlirin məbləği hesab olunur. Azərbaycanda yoxsulluqla mübarizə sahəsində mühüm layihələrdən biri də aztəminatlı

vətəndaşlara ünvanlı sosial yardımları (ÜSY) nəzərdə tutan xüsusi dövlət proqramının həyata keçirilməsidir.

Rəsmi məlumatlara görə, Azərbaycanda ifrat yoxsulluq aradan qaldırılıb, mütləq yoxsulluq səviyyəsi 49 faizdən 5 faizə enib.

Ölkə başçısının müvafiq Sərəncamları ilə təsdiq olunmuş, 2004-2008-ci və 2009-2013-cü illəri əhatə edən Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramları, 2006-2015-ci illəri əhatə edən Məşğulluq Strategiyası, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin müvafiq Sərəncamları ilə təsdiq olunmuş, 2005-2008-ci illəri əhatə edən Naxçıvan Muxtar Respublikasının Regional İnkişaf Proqramı və 2007-2010-cu illəri əhatə edən Naxçıvan Muxtar Respublikasında Məşğulluq Strategiyasının həyata keçirilməsi üzrə Dövlət Proqramı ümumi iqtisadi aktivliyi xeyli artırmış və inkişafın dinamikliyinin qorunub saxlanılmasında mühüm rol oynamışdır.

Yoxsulluq sosial məsələlərlə yanaşı iqtisadi məsələləri də əhatə edən çoxşaxəli bir problemdir. Yoxsulluğun azaldılması yalnız iqtisadi siyasət sahəsində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində əldə edilməsə də, iqtisadi artım və makroiqtisadi sabitlik kimi məsələlər yoxsulluğun azaldılmasına zəmin yaradaraq, çoxşaxəli və davamlı inkişaf tempinin təmin edilməsində mühüm amildir. Məhz bu baxımdan makro səviyyədə iqtisadi sabitliyin qorunub saxlanması - bütün dövlət xərclərinin davamlı və inflyasiya yaratmayan şəkildə idarə edilməsini, davamlı olaraq iqtisadi artımın təmin edilməsini tələb edir. Son 15 il ərzində muxtar respublikamızda aparılan uğurlu iqtisadi siyasət nəticəsində ümumi makroiqtisadi sabitlik qorunub saxlanmış, iqtisadi artımın davamlılığı təmin edilmiş, sahibkarlığın inkişafı geniş vüsət almış, xüsusilə rayonlarımızda yeni iş yerlərinin yaradılması genişləndirilmişdir. Bütün bunlar

əhalinin gəlir əldə etmək imkanlarının artmasına və rifahının əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşmasına öz müsbət təsirini göstərmişdir.

Ötən 15 il ərzində Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Sədrinin məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində, ilk növbədə muxtar respublikamızın hərtərəfli tərəqqisində mühüm amil olan ictimai-siyasi sabitlik qorunub saxlanılmışdır. Dəqiq müəyyənləşdirilmiş prioritetlər, elmi və təcrübi əsaslara söykənən fundamental qərarlar, muxtar respublika sakinlərinin mənafeyinə uyğun reallaşdırılan sosial-iqtisadi siyasət, mobil idarəetmə mexanizmləri, mövcud imkanlardan əhalinin rifahı naminə maksimum istifadə muxtar respublikamızın müasir tarixinin son on beş illik dövrünü səciyyələndirən ən xarakterik xüsusiyyətlərdəndir.

Bu dövr ərzində bütün iqtisadi fəaliyyət sahələrində sürətli inkişafa rəvac verən səmərəli iqtisadi siyasət muxtar respublikamızda tarazlı və davamlı inkişaf üçün başlıca vəsilə olmuş, şəhər və rayonlarımızda canlanma yaranmış, iş adamlarının normal fəaliyyəti üçün əlverişli biznes mühiti formalaşdırılmış, yeni təsərrüfat subyektlərinin yaradılması sayəsində işsizliyin səviyyəsi xeyli dərəcədə azaldılmışdır.

Muxtar respublikamızın mərkəzində olduğu kimi, rayonlarımızda, hətta ən ucqar kəndlərimizdə belə nəqliyyat-kommunikasiya sisteminin bərpası, elektrik enerjisi, rabitə, qaz, su təminatı kimi sosial məsələlərin həlli, müasir informasiya texnologiyalarının tətbiqi mədəni-intellektual yüksəlişə əsaslı zəmin yaratmışdır. Muxtar respublikada mövcud potensialdan səmərəli istifadə etməklə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrinin inkişafına, istehsal müəssisələrinin fəaliyyətinin daha da genişləndirilməsinə, ixracyönlü məhsul istehsalının stimullaşdırılmasına, yerli sahibkarlığın inkişafı yolu ilə əhalinin həyat səviyyəsinin daha da yaxşılaşdırılmasına,

məşğulluq səviyyəsinin, xüsusilə gənclərin faydalı əmək məşğulluğunun artırılmasına və ümumilikdə muxtar respublika iqtisadiyyatının dinamik inkişafına nail olunmuşdur.

Sosial-iqtisadi proseslərin intensivliyinin təmin edilməsi, idarəetmənin, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində çalışan işçilərin əmək şəraitinin müasir standartlar səviyyəsində yaxşılaşdırılması üçün mütəmadi olaraq əsas fondların yaradılması, yeniləşdirilməsi, infrastrukturun, kommunal xidmət təminatının təkmilləşdirilməsi, sosial obyektlərin inşası hazırkı iqtisadi fəaliyyətin mühüm istiqamətlərindəndir.

1 yanvar 1995-ci ildən 1 sentyabr 2010-cu ilədək olan dövr ərzində muxtar respublikada bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla yönəldilmiş investisiyanın həcmi 1 milyard 835 milyon 467 min manat təşkil etmişdir. Bu investisiyanın sərfi nəticəsində ötən dövr ərzində 393 inzibati bina, mənzil-kommunal təsərrüfatı sahəsində 593 obyekt, 153 nasos stansiyası, 353 subartezian quyusu, 119 körpü, rabitə və informasiya texnologiyaları sahəsində 260 obyekt və qurğu, 2095 müxtəlif güclü transformator yarımstansiyası, 45 məişət evi və ticarət mərkəzi, 231 elm və təhsil müəssisəsi, 272 mədəniyyət müəssisəsi, 173 səhiyyə müəssisəsi, 33 idman obyekt, 312 halda su, kanalizasiya və drenaj xətləri, əlil, məcburi köçkün, qaçqın, şəhid ailələri, təbii fəlakətdən zərər çəkənlər və digər bu kimi kateqoriyalardan olan şəxslər üçün 457 fərdi ev, 3374 istehsal, xidmət və digər infrastruktur obyektləri istifadəyə verilmişdir.

İnsanların normal qidalanması bəşəriyyəti məşğul edən ən aktual məsələlərdəndir. Aparılan məqsədyönlü tədbirlər və əhalidə xüsusi mülkiyyətə münasibətin köklü dəyişməsi, fərdi sahibkarlıq fəaliyyətinin üstün istiqamət alması öz növbəsində muxtar respublikada il ərzində istehsal olunan kənd təsərrüfatı

məhsullarının həcminin artmasını şərtləndirən əsas amillərdəndir.

Müasir dünyada işsizlik ümumbəşəri problemə çevrilməklə onun aradan qaldırılması yönündə milli və beynəlxalq səylərin gücləndirilməsini tələb edir. Təsadüfi deyildir ki, bu məsələ nəinki ayrı-ayrı dövlətlərin, eləcə də nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların məqsədli təsir hədəfinə çevrilmişdir. Bu sahədə həyata keçirilən tədbirlər ilk növbədə konstitusion-hüquqi əsas malikdir. Məhz bu mənbədən qaynaqlanmaqla 2001-ci ildə qəbul edilmiş “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu məşğulluq sahəsində dövlət siyasətinin məqsədlərini, hüquqi, iqtisadi, təşkilati əsaslarını, əsas istiqamətlərini, eləcə də vətəndaşların əmək və sosial müdafiəsi sahəsində dövlət təminatını müəyyənləşdirmiş, qəbul edilmiş digər normativ hüquqi aktlar və Azərbaycan Respublikasının tərəfdaş çıxdığı beynəlxalq konvensiyalarla vəhdətdə məşğulluğun fundamental hüquqi bazasını formalaşdırmışdır. Respublikamızda proqram təminatlı inkişaf məşğulluqdan da yan keçməmiş, 2005-ci ilin 26 oktyabrında ölkə Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə “Azərbaycan Respublikasının Məşğulluq Strategiyası (2006-2015-ci illər)” təsdiq edilmişdir.

1 sentyabr 2010-cu il tarixə muxtar respublikada əhalinin sayı 1 yanvar 1996-cı il tarixə olan göstəriciyə nisbətən 69,1 min nəfər artaraq 406,9 min nəfərə çatmışdır. Əgər 1995-ci ilin sonuna muxtar respublikada bir kvadratkilometrə düşən əhalinin sayı 63 nəfər təşkil edirdisə, hazırda bu göstərici 76 nəfərə çatmışdır.

Muxtar respublikada reallaşdırılan səmərəli demoqrafik və sosial-iqtisadi siyasətin uğurlu nəticəsidir ki, ötən 15 il ərzində əhalinin orta ömür müddəti 4,2 il yüksələrək 74,4 ilə çatmışdır.

İqtisadiyyat üzrə Nobel mükafatçısı Muhammad Yunus:
“Yoxsulluğu yaradan yoxsul insanlar deyildir: bunu

yaradan cəmiyyətin strukturları və onun həyata keçirdiyi siyasətdir”.

Müstəqillik qazanandan sonra yoxsulluq vəziyyəti:

18 oktyabr həm Azərbaycanın müstəqilliyini qazandığı gün həm də dünyada yoxsulluqla mübarizə günü kimi qeyd edilir. Bu iki məfhum arasında birbaşa və dolayı əlaqələr var.

Əslində müstəqil ölkədə yoxsulları görmək çox məyusedicidir. Çünki yoxsul ölkənin az resursu, geoeconomik vəziyyəti, əmək ehtiyatlarının dəyər yarada bilmək çətinliyi, texnoloji geriliyi və s. faktorlardan qaynaqlanan çatışmazlıqları zəif inkişafı və müstəqil dövlət olmasını xeyli əhəmiyyətsizləşdirir. Bu mənada bizim xeyli bəxtimiz gətirib. Həm müstəqillik, həm də yoxsul olmayacaq qədər resurs üstünlüyümüz var. Birincini bizlər qazanmışıq, ikincini təbiət bizə hədiyyə edib. Biri qazanılmış üstünlükdür, digəri təbii üstünlük. Bu mənada bizim kimi neft gəlirlərinin bu qədər böyük olduğu ölkə bugünkü kimi rifah halında yaşamalıdır.

Sosial təbəqələşmə hər zaman insanların cəmiyyətdə mərtəbəli surətdə yaşadığının əyani bir sübutu olub. Hələ antik dövrün bir sıra filosofları insanların təbəqələşməsindən söz açarkən, bu yolda üç mərtəbəni təqdim edirdilər. Birinci təbəqəyə varlı insanlar, daha dəqiq desək, əsilzadələr daxil idi. İkinci təbəqəyə orta səviyyəli həyat tərzinə sahib insanlar, yəni sənətkar və tacirlər, üçüncü qrupa isə yaşam şəraitini güclə təmin edənlər daxil idi ki, bura da əkinçilər, maldarlar, hətta qullar aid edilirdi.

Tarixin ənginliklərindən müasir dövrümüzə kimi öz reallığını qoruyub saxlayan, lakin cüzi dəyişikliklərlə xarakterizə edilən həmin mərtəbənin ən aşağı pilləsini yoxsullar təşkil edir.

Uşaqlar və yoxsulluq:

Dünyada təxminən 385 milyon uşaq yoxsulluq içində yaşayır – UNICEF Dünya Bankı Qrupu və BMT Uşaq Fondunun (UNICEF) dərc etdiyi "İfrat Yoxsulluğa Son Vermə: Uşaqlar Üzərində bir Araşdırma" adlı hesabatda görə, inkişaf etməkdə olan ölkələrdəki uşaqların demək olar ki, beşdə biri ifrat yoxsulluqdan əziyyət çəkir. Hesabatda, 2013-cü ildə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə uşaqların 19,5 faizinin, gündə orta hesabla 1,90 dollar və ya daha az gəlirə malik ailələrə mənsub olduğu bildirilib. Bu nisbət, böyükler arasında 9,2 faizdir. Dünya miqyasında təxminən 385 milyon uşağın ifrat yoxsulluq içində yaşadığı vurğulanan hesabatda Afrika çöllərində yaşayan uşaqların 50 faizdən çoxunun, Cənubi Asiyadakı uşaqların isə 36 faizinin hədsiz yoxsulluq içində həyat uğrunda mübarizə apardığı qeyd edilir. Kitabxanada bu uşaqların yaşayışından danışmaq, yaşayışlarını müqayisə etmək oxucuların qəlbində mərhəmət oyadar, onların bir-birinə kömək etmək, əl tutmaq hissini dərinləşdirər. Bu barədə kitabxanada yoxsul Qəzza uşaqları haqqında qısametrajlı sənədli filmin nümayişi də yerinə düşər. Qısametrajlı sənədli film mərkəzi ofisi Böyük Britaniyanın Mançester şəhərində yerləşən "Human Appeal" humanitar təşkilatı tərəfindən 2018-ci ildə çəkilib. Film Ramazan bayramı ərəfəsində Qəzzada yaşayan son dərəcə yoxsul ailələrdən birinin həyat şəraitini əks etdirir. Video müsahibədə iştirak edən ana və uşaqları dözülməz vəziyyətdə olan məişət çətinliklərindən və yoxsulluqdan şikayətlənirlər.

Videomüsahibənin tam mətni:

“Qız: Adım Üla Əbdülhadi Fərvanədir. 12 yaşım var, demək olar 13 yaşındayam. Evdə yeməyə heç nəyimiz yoxdur. Bəzən zibilliklərdən çörək tikələri toplayırıq. Gördüyümüz əsas iş evdə istifadə etməyimiz üçün zibilliklərdən bir şeylər tapmaqdır.

Atamın ayaq sümüklərində çat, böyrəyində isə daşlar var. Ailəmizə yemək tapmaqda kömək etmək üçün bəs nə etməliyik?

Ana: Uşaqlarımın oraya getməsindən çox narahatam. Çünki bu, çox təhlükəlidir. Güzəranımızı təmin etmək üçün əlimizdən bu gəlir. Uşaqlarımın yaşamaq üçün bu işə ehtiyacları var.

Qız: Allaha and olsun, ötən gecə iki siçan üzərimə tullandı və bir dəfə siçan ayağımı dişləyib.

Qabyuma işi döşəmənin üzərində edilir. Çünki qab yumaq üçün çanağımız yoxdur.

Biz paltar üçün başqalarına müraciət edirik, insanlardan paltar istəyirik. Əynimizə geyindiklərimiz isə ya zibillikdən tapdıqlarımızdır, ya da insanların verdikləri... And içərəm ki, indiyədək heç vaxt təzə paltar ala bilməmişik. Biz də bayram geyimləri arzusundayıq, biz də arzulayıırıq ki, gözəl paltarlarımız olsun, amma nə faydası...

Anam bayramlarda ağlayır, çünki əynimizdə yenə köhnə libaslarımızdı. Mənim arzum budur ki, yeni paltarlar ala bilək. Axı həmişə çirkli paltarlar nəsibimiz olur...

Oğlan: Arzum budur ki, adi insanlar kimi bizim də normal evimiz olsun. Allaha dua edirik ki, bizə hər vasitə ilə yardım etsin.

Hazırda Qəzzada bir milyon uşaq yoxsulluq şəraitində yaşayır”.

“Bir qalanın sirri” tammetrajlı bədii filmi rejissor Əlisəttar Atakişiyev tərəfindən 1959-cu ildə ekranlaşdırılmışdır. “Azərbaycanfilm” kinostudiyasında istehsal edilmişdir. Film-nağılda xalqın əlindən torpağını və suyunu almış amansız və qəddar hökmdara qarşı kasıb, lakin namuslu və qeyrətli insanların mübarizəsindən danışılır. Alim-həkim Eldostu, onun sədaqətli və sevimli şagirdi Mətanət, igid və cəsur gənc usta Elşən, Kamran baba bu mübarizənin önündə gedirlər.

Filmdə göstərilir ki, el gücü və xalqın birliyi, elmlə gücün birliyi şər üzərində zəfər çalır, minlərlə adama sevinc, xoşbəxtlik bəxş edir.

“Köpək filmi”. "Köpək" filmi 1994-cü ildə ekranlaşdırılmış ən yaxşı filmlərimizdən biridir. "Köpək" filmi Tofiq Tağızadənin rejissorluğu ilə çəkilən bir film idi. Ssenarisi Tofiq Tağızadəyə və Loğman Kərimova məxsusdu.

Filmin ilk kadrları Bakının geniş küçələrinin birində cərəyan edir. Kasıb geyimli, yoxsul kişilər onlara iş verəcək insafılı, insafsız sahibkarları gözləyirlər. Sonrakı kadrlarda divar dibində əyləşmiş şlyapalı ağzında dişlər olmayan qoca bir kişi və onun ətrafında yığılmış bir neçə nəfər diqqət çəkir. Şlyapalı baba bir qrup insanı qul bazarından avtobuslara yığıb iş adına uzaq, tanınmaz, bilinməz yerlərə göndərir. Həmin yerə düşən insanlar çox sərt iş rejimləri ilə, bir qarın çörəyə möhtac katorqa, əsir həyatı yaşayırlar. İşlərin ağırlığına, aclığa, psixoloji basqılara davam gətirə bilməyənlər qaçmaq istəyir. Lakin, möcüzəyə belə güvənməklə də ordan qaçış, qurtulmaq yolu yoxdur. Əksinə qaçışın ardından iki yol var: ölüm, ya da elə yenə ölüm. Qüdrətli sahibkar zorla qul etdikləri adamlara meşələri qırdırır, çaylarda qızıl axtarırlar və s. Kasıbların və məzlumların göz yaşlarına qazanılan böyük məbləğlər həmişəki kimi onların zövqlərini oxşayır. Bəli, burda insan yaxşı qidalanmaq istəyirsə, çevrilib köpək olmalı, yoldaşlarını satmalı, yeri gələndə rəhbərliyin qarşısında köpək kimi hərəkətlər etməlidir.

İnsana insan tərəfindən tətbiq olunan ən ağır işgəncələrə məruz qalsa da qəhrəman ipə sapa yatmır. Ona olunan bütün təzyiqlərə baxmayaraq o, hər addımda insan olduğunu unutmur, aqlını itirməməyə ciddi cəhd göstərir. Bir neçə dəfə qaçmaq istəsə də baş tutmur. Lakin, sonunda möcüzə baş verir o, qaçır. Film isə bitmir, çünki, ardı var... Ardının necə olduğunu öyrənməyi isə artıq tamaşaçının zəhmətinə həvalə edilir.

Tofiq Tağızadənin çətin dövrlərdə çəkmiş olduğu “*Köpək*” filmi olduqca qiymətli və məhz iyirmici əsrin son illərində ölkəmizdə yaşayan insanların acınacaqlı həyatını çox gözəl təsvir edir.

“Zəncirlənmiş adam” filmi argentinalı yazıçı Osvaldo Draqunun “İtə çevrilən adam” hekayəsi əsasında çəkilməmişdir. Rejissor isə Kamil Rüstəmbəyovdur. “Köpək” filmi ilə məna və mahiyyət baxımı ilə bir-birlərinə çox oxşardı. Hər iki filmdə varlı, sahibkar harınlığı, özbaşnalığı, əsəb pozuntusu ilə rastlaşırıq. İnsanı itə çevirməkdən həzz alıb onu aclıqdan xilas etdiyini düşünən psixi halları yerində olmayan sahibkar. Film 1964-cü ildə çəkilib. Hadisələr və aktyorlar Argentina ab-havasında təqdim olunurlar.

Film müzakirəsi. “Cənnətin uşaqları” (fars. آسمان به چهایی) — İran kinorejissoru Məcid Məcidinin 1997-ci ildə çəkdiyi film.

Məcid Məcidi bu filmi çəkərək 1999-cu ildə Oskar mükafatına namizədliyi qazanır. Məzmun kifayət qədər sadədir. Günlərin bir günü Əli bacısının ayaqqabısını itirir. Ancaq ailə çox kasıb olduğundan nə balaca qız, nə də balaca oğlan bu barədə atalarına demirlər. Çətinliyin öhdəsindən özləri gəlməyə çalışırlar.

Bu film - həyatın mənasını əks etdirən kiçik dəyərlər haqqındadır. İnsanı qayğı, kasıblıq, kömək və sevgi kimi dəyərlər haqda düşündürməyə məcbur edir.

Bundan əvvəl İran kinematografiyası belə bir uğuru heç vaxt yaşamamışdır. İlk İran filmi idi ki, Oskar mükafatına namizədlər sırasına daxil olmuşdu. Təəssüf ki, bu film mükafat qazana bilmir. Ancaq buna baxmayaraq film çox güclü ekran işi kimi dəyərləndirilir.

Cənnətin uşaqları - sənədli film janrında çəkilməmiş və insanın həyata baxışını dəyişəcək gözəl bir filmidir.

Ədəbiyyat siyahısı

Ələkbərov U. Davamlı insan inkişafı və ekoloji sivilizasiyanın əsasları : Ali məktəblər üçün dərslik. - Bakı : Təhsil, 2013. - 224 s.

Uşaqlar: Azərbaycanın bu günü və sabahı / UNİCEF. Uşaq Hüquqları üzrə Azərbaycan QHT Alyansı. Avropa Birliyi. - Bakı : [s. n.], 2006. - 48 s. - (Heç Bir Uşağı Nəzərdən Qaçırmayaq = Leave No Child Out). - Azərbaycan və ingilis dillərində.

Dövri mətbuatda

Abdullayev M. Azərbaycanda işsizliyin və yoxsulluğun aradan qaldırılması həyata keçirilən sosial siyasətin prioritetlərini təşkil edir // Yeni Azərbaycan. - 2017. - 2 avqust. - № 136. - S. 2.

Bayramova Z. 17 oktyabr - Yoxsulluqla Mübarizə Günüdür : Ölkəmizdə yoxsulluğun səviyyəsi minimuma endirilib // Səs. - 2018. - 17 oktyabr. - № 196. - S. 10.

İbrahimqızı M. Dövlət siyasətinin əsas hədəfi yoxsulluğun tamamilə aradan qaldırılmasıdır // İki sahil. - 2017. - 10 avqust. - № 142. - S. 6.

Mirzəyeva E. Yoxsulluqla mübarizədə təhsilin rolu // Kurikulum. - 2015. - № 3. - S. 42-48. - Biblioqr. - s. 47-48.

Ömərov V. Erkən evlilik, yoxsulluq problemləri və gender stereotipləri // Səs. - 2019. - 20 iyul. - № 130. - S. 15.

Bədii əsərlər

Axundov S. Qorxulu nağıllar : hekayə. - Bakı : Altun kitab, 2005. - 112 s. - (Azərbaycan Klassik Ədəbiyyatı).

Cabbarlı C. Dilarə ; Çocuq : hekayələr // Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı antologiyası. 3 cilddə. - Bakı : Öndər, 2005. - C. 3. - S. 106-115.

Çexov A. Vanka : hekayə. - Bakı : Gənclik, 1988. - 13 s. : şək. - kiril qrafikası ilə. - Kiçik yaşlı uşaqlar üçün.

Dikkens Ç. Oliver Tvistin macərələri : roman : ixtisarla. - Bakı : Altun Kitab, 2012. - 128 s. - (Məktəblinin kitabxanası. Dünya ədəbiyyatından seçmələr).

Gerşenzon M. Robin Hood : İncidilmişlərin və yoxsulların müdafiəçisi. - Bakı : Qanun, 2018. - 168 s. : il. - (Dünya uşaq ədəbiyyatı).

Hüqo V. Kozetta : "Səfillər" romanından fraqmentlər. - Bakı : Renessans-A nəşriyyat evi, 2016. - 199 s.

Hüqo V. Qavroş : "Səfillər" romanından parça. - Bakı : Qanun, 2018. - (Dünya uşaq ədəbiyyatı).

Kiyosaki R. T. Varlı ata, yoxsul ata. - Bakı : Zərdabi, 2013. - 184 s.

Qorki M. Arxip baba və Lyonka : Hekayələr. - Bakı : Gənclik, 1974. - 35 s. : şək. - kiril qrafikası ilə.

Qorki M. Uşaqlıq. - Bakı : Qələm , 2014. - 224 s.

Məmmədخانlı Ə. Qızıl qönçələr : hekayə // Azərbaycan uşaq ədəbiyyatı antologiyası. 3 cilddə. - Bakı : Öndər, 2005. - C. 3. - S. 218. - "Qızıl qönçələr" hekayəsi M. Rzaquluzadənin adı altında səh. 218-də getmişdir.

Şaiq A. Məktub yetişmədi : hekayə // Azərbaycan nəsr antologiyası. 5 cilddə. - Bakı : Şərq-Qərb, 2006. - C. 2. - S. 220-223.

Yoxsul qocayla vəzir // Azərbaycan xalq nağılları. - Bakı : Qanun, 2017. - S. 183-189.

İnternetdə

Dayanaqlı inkişaf məqsədləri // www.unazerbaijan.org

Dünyada yoxsulluq... Yoxsul Dünya // www.khanahmadli.wordpress.com

Avropada yoxsulluq: kim yoxsul sayılır // www.banker.az

Yoxsulluq həddi və yoxsulluğun səviyyəsi // www.stat.gov.az

Azərbaycanda yoxsulluq səviyyəsi 29,3 faizdən 4,9 faizədək azalıb // www.modern.az

Yoxsulluğa birlikdə son qoyaq!
(metodik vəsait)

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S.Vurğun küç.88;
E-mail: info@clb.az
URL: www.clb.az

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanasında
çap olunmuşdur.
Sifariş: 37
Çapa imzalanmışdır: 11.10.2019
Tirajı: 100
Pulsuz